

Mera prat.

Leffler, Ernst,

59 C Br.

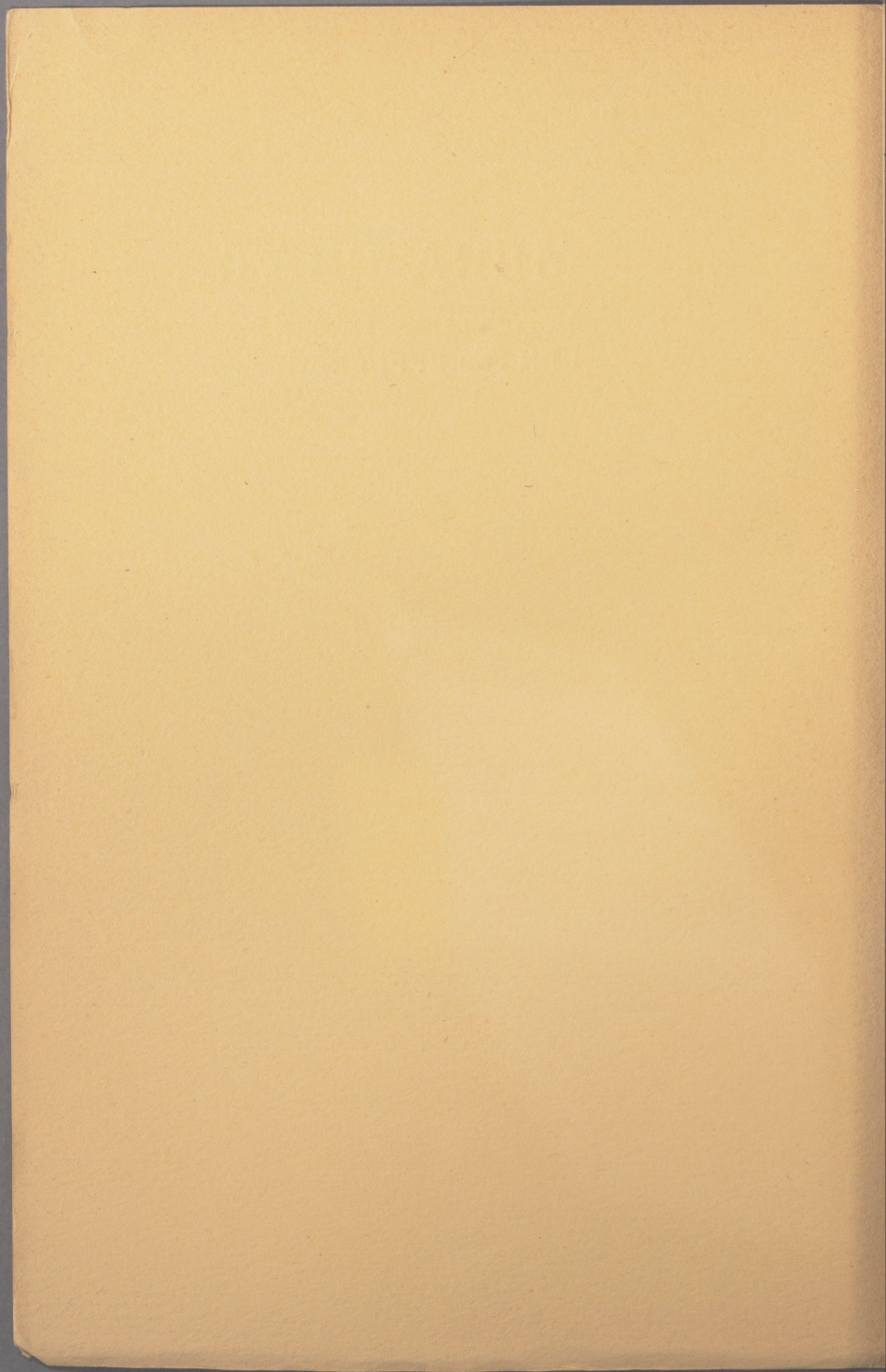
Högaktningfullt
från Förläggaren.

Roman
Sv
(Sv)
o

MERA PRAT

AF

ERNST LEFFLER

MERA PRAT

AF

ERNST LEFFLER

»Skjut ej på pianisten!«

TRYCKERIAKTIEBOLAGET SVEA
STOCKHOLM 1910

Innehåll

Förord	Sid. 5
Om sjösjuka	» 7
Om titlar	» 16
Om fruntimmershattar	» 25
Hvad som finns i en butelj	» 39
Speech, på Södermark & Co:s högtidsdag	» 56

Innere

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

FÖRORD

Då jag satt och skref ihop de här bitarna, fick jag besök af en god vän.

»Vet du, det är riktigt roligt att så här på lediga stunder, bara som tidsfördrif, sitta och sätta ihop sånt här kraffs!» sa jag.

»Då vet jag åtminstone en, som kommer att läsa din bok med nöje!»

»Och det är?»

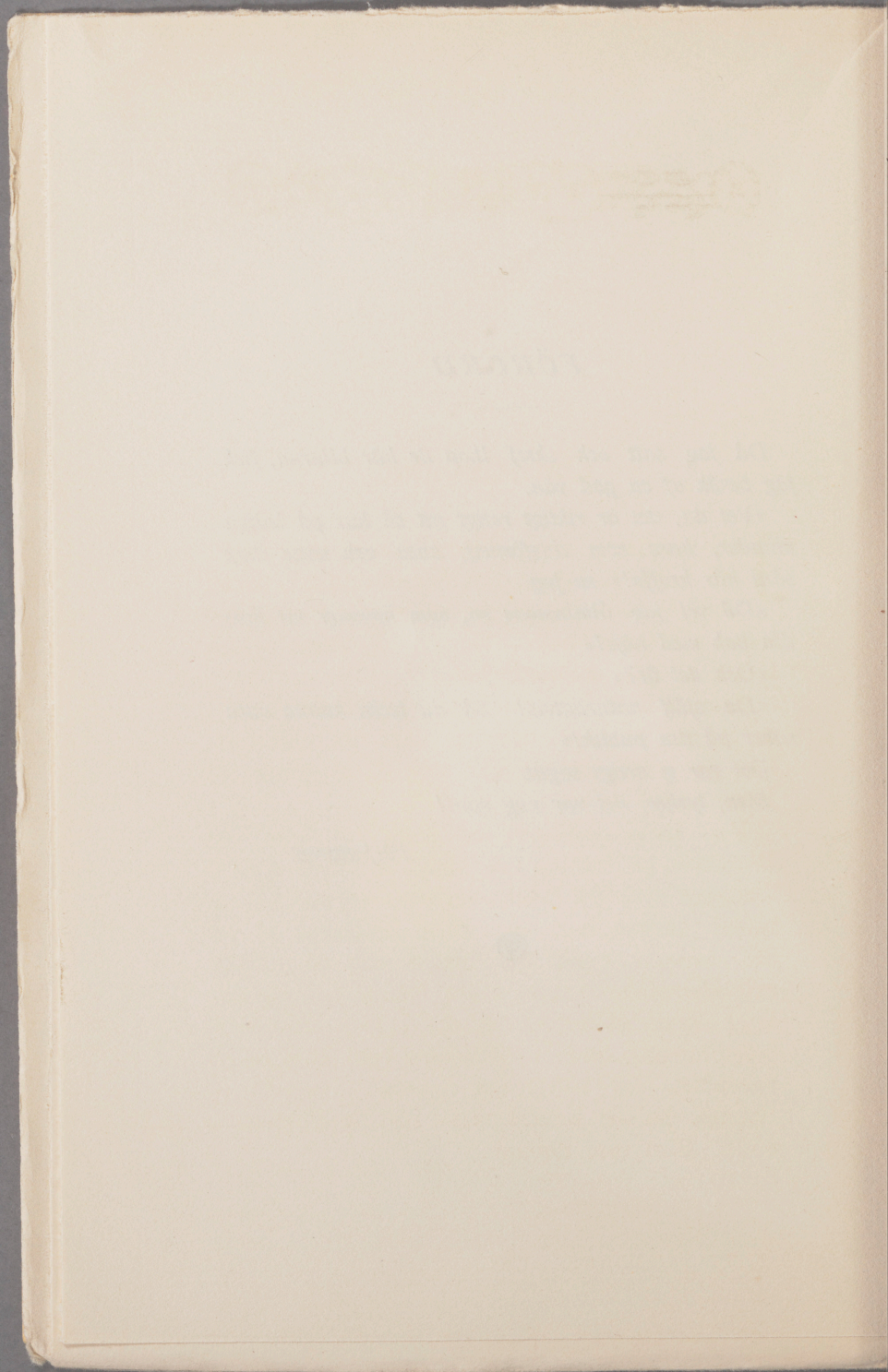
»Du själf naturligtvis! Så du tycks kunna vara säker på din publik!»

Det var ej artigt sagdt.

Men, tyvärr, det var nog sant!

Författaren.

Om sjösjuka.

JAG minns en dam, som genast sprang iland, då man en gång fått henne ombord på en ångbåt, som låg säkert och stadigt förtöjd vid kajen i Malmö hamn. Hon kände redan symptom af sjösjuka, sade hon.

Samma dam brukade säga: det värsta jag vet är att åka karusell, men jag åker hellre karusell i en hel vecka än jag går med färjan öfver till Köpenhamn en enda gång till!

Hon hade nämligen en gång rest öfver till Danmark på bröllop och hade naturligtvis varit förfärligt sjuk på öfverresan men kryade till sig under dagens lopp, och med undantag af, att allt dansade rundt för henne, och att marken sviktade under hennes fötter, kände hon sig rätt kry. Kom så det ögonblick, då hon efter bröllopsmiddagen vid sin kavaljers arm kom ut på verandan, där kaffet var dukadt — hon får se Sundet, känner hafsflägtarna och tånglukten — adjö! Bort med henne!

Jag minns en gammal tjock, föräten, apoplektisk bankkamrer, som hade till ordstäf: »Ja, det är förfärligt, hvad en stackars resande sliter!» Han hade suttit där på sin stol på banken i alla sina dar och hade väl knappt gjort en resa i hela sitt lif!

Men så har jag!

Någon lär om mig ha sagt: den mannen gör på mig ett enda, allt annat uppslukande, intryck: när går tåget? Ja, nog har jag suttit på tåg i min dag! Och på båt sen! Ja, när jag tänker på alla de sjösjukans kval, jag under alla dessa år har lidit, å ämbetets vägnar, känner jag nästan medlidande med mig själf!

Nu här om dagen t. ex.!

Allt har jag försökt, allt som man rådt mig till — jag har ätit mycket straxt förut, jag har inte ätit någonting alls, jag har druckit hafresoppa — ämvis — jag har lefvat på brom under en hel vecka förut. Jag har legat på ryggen, jag har legat på sidan, jag har legat på magen, jag har legat högt med hufvudet, jag har legat lågt med hufvudet. Jag har tagit ett bad straxt förut, som nästan skällade mig, en gång massage på magen, en gång ett lavemang, en gång ett grundligt rus, en gång låg jag i Ajaxbälte, en gång med senapsdeg — det sæde man skulle vara så bra. Jag läste en gång ett tyskt vetenskapligt arbete om sjösjukan, »In historischer und socialer Beleuchtung. Vom wirklichen Geheimer-Ober-General-Sanitätsrath zu Dienst erster Classe,

Professor Doctor Med. von X, Mitglied der verschiedensten etc. etc.» Det var ett arbete i 5 delar — och jag minns, att jag har aldrig varit så sjuk som just den gången!

Jag har legat och försökt följa med båtens rörelser för att på detta sätt lura sjösjukan — tack så mycket, *den* lurar ingen, som hon har i sina klor! Det enda, du kan göra, är att sen tacka himmelen, att du fått behålla dina tarmar!

Nå, nu sista gången hade man sagt, att det enda, som verkligen duger är att vara på däck och se rakt ut emot sjöarna, låta det blåsa på sig och ej vara ängslig utan tänka på något helt annat!

Jag gjorde så.

Kapten var språksam och vi talade navigation och väder — jag ville förströ mig så godt jag kunde, för att ej behöfva tänka på det kanske oundvikliga!

Kapten frågade mig, om jag tålde sjön.

»Jo, bevars», sa jag.

»Ja, han blåser friskt i natt», sade kapten, »half storm! Det blir nog gropigt, innan vi kommer fram till Visby i morgon bittida!»

Mina ben veko sig under mig.

Kratsch! — Hade jag ej hela tiden stått och hållit tag med bägge händerna, så hade jag nog fått åka en bit!

»Styrman!»

»Kapten!»

»Surra allt löst och se till, att alla luckor äro skalkade! Han ökar allt hvad han kan!»

»Surra va det! Skalka va det! Skall ske kapten! Ja, han friskar duktiga tag!» »Det här börjar bra», tänkte jag. Och så denna gamla byttan till på köpet! Å, den som väl vore i land!»

»Hur står det till?» sa kapten.

»Jo tack», sa jag.

Men jag började känna något, som tryckte i maggropen.

»Se rätt ut i sjön», tänkte jag »det är det enda, som verkligen duger! Det går väl öfver!»

Men det gick inte öfver. Svetten började att rinna i strömmar!

Schysch — en väldig sjö bröt in öfver fören!

Det var alldeles, som om båten mist farten — som om den stod och stampade på samma ställe. Men jag kunde ju höra, hur maskinen dunkade!

Jag kände, hur något kallt och otäckt kröp upp i bägge mina ben, och att jag var blek som döden.

»Han rullar bra i kväll, kapten.»

»Åja, hon stöter lite», sa kapten »de som ha anlag för sjösjuka få nog känna på det i kväll! Motsjö är alltid värst! Det blir nog många därnere, som ropa Ul...!»

»God natt, kapten, nu går jag allt ner och kojor! Inte därför att jag är sjuk, men...»

Jag raglade bort till trappan.

Ratsch! Och en förfärlig stöt! »Nu gick stormasten öfver bord» tänkte jag!

När båten hade stadgat sig något och var på rätt köl igen, fann jag mig sittande på däckets — jag hade ej satt mig själf — och efter som jag börjat att sitta, tyckte jag, att jag lika gärna kunde fortsätta. Trappan tog jag på detta sätt — sittande — steg för steg! Jag visste, att kapten ej längre kunde se mig. Därför tog jag och mitt parti och kröp på alla fyra bort emot aktersalongen.

»Skall du må som en hund, så kan du också få krypa som en hund!» tänkte jag. Ännu hade jag ej helt och hållet förlorat mitt goda humör.

Jag stötte upp dörren till salongen för att krypa in, stack in hufvudet — men drog det genast tillbaka igen! Hu, en sådan luft! Det luktade som om — nej jag lofvar, att jag ej skall säga ett ord!

Och hvilken infernalisk kör! Jämmer och stöndanen från hvarje hytt! Kallsvetten rann ut för mina kinder — det var ju i detta gehenna, jag ändå förr eller senare måste in! Jag började öfva upp mig eller rättare sagt in mig, höll näsan kvar för hvarje gång allt längre och längre. Till slut kröp jag på — det vände sig inom mig — jag kröp och svalde, svalde och kröp!

»Hvad var det om? Hvad vill han här?» Hon kallade mig för han! Det var städerskan, som kom rusande emot mig i högsta hugg.

»Det är bara jag», sade jag, »jag som har nummer 15.»

»I fridens namn, hvad herrn skrämde mig —

ursäkta snälle, goe herrn, men förra resan var det en fördäckspassagerare, som stal en rock här...»

Jag kröp bort till 15. Inkommen, ser jag en liten vissen stackare — han såg ut som fiskfärs — eller som kalldans — där han låg blek och usel och eländig och kräktes, han, som jag, på alla fyral

»Mitt namn är Jonsson», sa han och räckte mig en hand, våt som en fisk »och jag är så förfärligt sjösjuk!...» »Jag ser det, snälle herr Jonsson», sa jag, »men jag vill göra er uppmärksam på, att detta är min hytt!» »Ja, jag låg midt emot, men den herrn som ligger där förut, sade att jag skulle gå hit, för jag var så sjuk!»

Nu — långt efteråt — sedan det hela är som en ohygglig dröm -- om jag ransakar mitt hjärta och mina njurar — genomfors ej min själ ett ögonblick af en himmelsk känsla, af ett gränslöst medlidande? Var jag ej nära att säga: »Käre herr Jonsson, stanna nu här, efter som ni redan är här — ni kan ju må illa här lika bra som därinne!»

Och jag kan säga och vittna om mig själf »Jo förvisso!» Och jag vill tillägga: »detta, se detta är människokärlek!» När jag tänker härpå, känner jag hvita vingar växa ut på min rygg — jag hör harpor i luften — det är, som om jag redan satt på ett guldmoln i den ljusa etern och slog på triangel.

Men snart tög vreden magt öfver mig! Jag kunde ej glömma den andres fega, lumpna beteende. »Städerskan» sa jag »ni leder in herr Jonsson dit, där han skall vara! Detta är min hytt — jag har hyrt den i Stockholm!»

»Oj, oj, oj», sade Jonsson, »jag är så förfärligt sjuk — jag tror jag dör!»

Om jag hade tagit Jonsson i benen och städerskan honom i armarna, och vi hade burit upp honom på däck och slängt Jonsson öfver bord, tror jag, att han skulle känt det som en lättnad! Det var ingen människa längre — det var en trasa!

»Marsch!» sa jag.

Nu började det! Herrn därinne, som redan hade somnat, gaf hals, han skäller på Jonsson, han skäller på städerskan, han skäller på mig — jag har aldrig hört en människa vräka ur sig värre! Jag rusade upp — och ut — slog stortån emot tröskeln — hvilket inte gjorde mig gladare precis — och sedan jag dansat solo en stund med den onda tån i handen ute i salongen, sade jag — »mitt namn är Ernst Leffler från Göteborg», sa jag, »jag har hyrt hela hytten på ångbåtskontoret i Stockholm, och om ni kväljer min rätt till hytten — ni tror visst inte att det kväljer mig tillräckligt ändå! — så skall ni få se på något roligt!» sa jag.

Allt blef tyst — endast Jonsson hördes!

Jag skulle just krypa tillbaka till min hytt, då han började igen. Han gormade och svor —

jag undrar för resten inte på det! Jonsson var för intensiv . . .!

»Du har 5 minuter på dig till att klara upp det här!» sade jag till mig själf! »Sen är det slut med dig!» »Herre», sa jag, »annars, när jag ser att en karl är en knöl, så tänker jag för mig själf, det är en *knöl*, och så vill jag ej säga på ren svenska, hvad jag gör i honom, men om ni nu ligger där längre och ger mig namn och kallar mig för göteborgare och andra skällsord» sa jag, »så skall jag,» sa jag, »så sant vi ha djupet under oss och himmelen öfver oss, och så sant jag är en man, som inom kort ligger och kastar upp min själs allra innersta tankar och mitt hjärtas doldaste begär, så sant som allt detta är och skall ske, så sant är det, att jag klår er det första vi sätta foten på Gotlands jord», sa jag, »jag släpar in er i en ruin, och med endast kajorna och läderlapparna till vittnen bankar jag er till mos, ni fräcka lymmel . . . ni — ni — ni — som man brukar säga på god skånska» — jag gjorde en konstpaus — »rrompa där!»

Han blef moltyst.

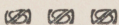
Jag kände mig som Wäinämöinen, när denne hade kvädit Joukahainen ner i kärret! Som Apollo — och där låg Marsyas! Stukad och flådd!

Var det en villa, eller var det ej ett matt leende, som krusade Jonssons bleka läppar?

Men Jonsson var snart i gång igen! »Det är

rätt, herr Jonsson, gå på bara — det unnar jag honom så hjärtligt! Vi ha 7 timmars gång till Visby. Begagna tiden väl, herr Jonsson, och förtrötta icke!» Sade och kröp tillbaka!

När jag gick i land, hörde jag Jonsson ännu!
Jag var hämnad.

Om titlar.

JAG kände en — det gör detsamma hvem — som ej gaf sig, förr än han fått en titel — det gör detsamma hvilken — som han var ensam om på sin tid i vårt land. Att ha en titel, som ingen annan har, vid sidan af kungen, kronprinsen, ärkebiskopen och profossen, det är dock något! Han har slagit rekordet!

Den lustigaste titel, jag sett, är sumprunkarenskan, den flottaste Konglig Hoftillskärare! Behöfver jag säga, att det var i svenska tidningar jag läste dem? Den vanligaste titeln är direktör — jag har numera tagit mitt parti och kallar de flesta vuxna män för direktör, till och med några af dem, som sitta inne. Jag vill nämligen, så långt jag kan och förstår, försöka ta allting allvarligt och ge hvar och en sin titel och sin rätt. Konsultiteln är ej fullt så vanlig — ännu finnas där personer, som ej äro konsulter, men deras antal försvinner allt mer och mer.

O ryktbarhet!

Det var den bekante agitatorn lifslevvande! Un-

der stod: »Fy tusan, hvad du är full!» Och sen en massa föga smickrande utlåtanden, som hans nuvarande belackare och forna beundrare hade klottrat dit. Och jag måste tänka på det gamla romareordet: »det är ej långt från Capitolium till den tarpejiska klippan!» Underst hade någon skrivvit:

»Det sade ni ej förr

Då han var eder direktörr!»

Detta allt stod att läsa på väggen inne i — — bekvämlighetsinrättningen på järnvägsstationen i — — — — .

»Hvad är ärans prål:

Gift i gyllne skål!»

Jag kom att tänka på detta, då jag nyss talade om direktörer.

Ja, det är ofta ej så roligt, att vara en offentlighetens man!

Jag hörde för länge sen talas om en fransk konsul, som hade fästat värre för några gentlemän med deras fruar från det land, han representerade. Sen visade det sig, att fruarna voro några små sömmerskor, som herrarna hade fört med sig, kanske för att de skulle få tillfälle att se främmande länder! Och få sina bristfälliga geografiska kunskaper en smula upphjälpta! Ty, om det är sant, att en fransman är »un monsieur décoré qui ne sait pas sa géographie» — huru mycket mer skall ej då detta gälla de franska kvinnorna — och särskildt de franska sömmerskorna.

I parentes: ni minns den noble ceremonimästa

ren, som inför allt folket omfamnade och kysste *me* — —, som ett yttre tecken och en symbol på vänskapen emellan Sverige och det sköna Frankrike, representeradt af en af dess mest tju-sande och mest spirituella kvinnor. Vi sutto med tårade ögon, som om vi varit närvarande vid en sakramental handling. Våra hjärtan klap-pade af rörelse, och vi skulle alla ha velat vara i den svenska riddersmannens ställe.

Stackars svenskar!

De känna ej bättre till oss i Frankrike än att de tro, att när man reser dit upp — lå-bas — äfven om man är officielt inbjuden att representera Frankrike, såsom nu var fallet — kan man ogeneradt ta första bästa dam med sig och presentera henne som sin hustru. Hvad gör det? I ett land — där björnarna gå på gatorna!

Härom dagen applåderade hela Stockholm en kuplettsångare — ja, jag måtte vara bra dum, det är allt, hvad jag kan säga! Som inte kunde förstå, att detta skulle vara raffinerad konst! Anna Norrie lyste som en stjärna vid hans sida — med sin fina konst! Aftonen var hennes! Men mannen var från Paris och från Montmartre till på köpet, och vi äro ju nordens parisare, och Anna Norrie är ju svenska och heter Petterson i sig själf!

Då jag läste alla de billets-doux, våra ungdomar — studenter bland andra — hade skrifvit — vikingars och karolineres ättlingar — till en utsprattlad fransk dansös, som på gamla da-

gar rest hitupp för att ännu en gång få höra några applåder, innan hon steg ned i sin graf — när jag läste dessa glödande utgjutelser, som hon lät aftrycka i en fransk tidning som reklam, och som hela Paris skrattade åt, då knöt jag mina händer!

Sverige — »den utländska lumpboden» i Heidenstams broschyr! Häromdagen passerade jag i — — — ett mindre matställe, som bar namnet »Café du Gaffelbiten». »Du» skall vara med — — eller »de» såsom i »Hotell d'Öresund» och »Hotell de Munthe» i Helsingborg. För att inte tala om »Hotell d'Sud»(!) i en viss annan svensk stad! Ja, sådana äro vi — på alla områden! Gud bättre oss!

Men det var ej om detta vi skulle tala.

Jag minns, hvad min gamle far svarade den nyutnämnde generalkonsuln af Hawaii, då denne berättade, att han just fått sin uniform från Berlin. »Uniform!» sade min far, »en ring i näsan och ett skynke om lifvet — det är väl allt som behöfs!»

Jag måste tänka härpå, då jag straxt efteråt såg samme generalkonsul åka upp till slottet på uppvaktning hos kungen, iklädd sin nya generalkonsulsuniform — den var så guldsmidd, att den kunde stå för sig själf — och i värja och plymagerad hatt! Vakten gick i gevär, och gud vet, om ej trummorna rördes!

Häromdagen läste jag i tidningarna, att en af mina hufvudstadsbekanta blifvit vice konsul af

Guyana. Den snällaste och beskedligaste människa på jorden för resten, kunnig och duglig, åtnjutande alla människors aktning! Stor pamp, börsmatador och rik — afunsvärd i alla afseenden!

Men det tycktes ej vara nog! »Kunde ej hans hustru hejdat honom?» frågade jag. Man log stilla och diskret. »Nej», sade jag, »det är omöjligt — det fritar jag henne från». Då berättade någon en historia om en ung dam, som för priset af sin kärlek fordrade, att hennes friare först skulle ha en titel. Man säger så åtminstone, men det är naturligtvis bara prat! Men hvad som är säkert är, att man en vacker dag läste, att han blifvit konsul af Sudan. Och utanför hans bostad ser jag den 6 november och vid alla öfriga fosterländska minnesfester Sudans brokiga färger svaja för vinden. Jag känner mig då nästan hemsk till mods å hans vägnar!

O, du Axel Oxenstjerna i din himmel, och du »Sveas» diktare i din olymp, vänden bort edra anleten, att ni ej behöfven skåda styggelsen!

Första gången jag träffade min gode vän, den nybakade konsuln af Guyana, bet jag mig i läppen för att inte platscha ut.

»När två augurer . . . .», var allt hvad jag sade. Han log ett blekt leende.

»Uniform?» Han svarade inte.

»Värj . . .?» Men då hade han redan gått.

Förresten, vi äro de bästa vänner — till den grad, att vi kunna säga hvarandra de värsta

obehagligheter utan att bli stötta på hvarandra för det.

Nästa gång vi träffades, tog han ledningen. Jag skulle ha igen för gammal ost.

»Har du fått någon ny fluga?» frågade han.

»Franska», sade jag.

»Hvarför det? Talar du franska med kunderna nu för tiden?»

»Kunskapstörst», sa jag.

»Kunskaper?» sa han. »Hvartill då?»

»Till att humbuga med», sa jag.

»Ja, jag har hört, att du läser franska och skall resa till Blois — hvad tusan har du där att göra? Stop in Sweden! sa han.

»Käre vän», sa jag, »du vet »ce qui n'est pas clair n'est pas français». Som tankeställare, ser du! Res med — det torde göra dig godt!» sa jag.

»Och så har jag hört, att du läser franska för en herre och en dam samtidigt. Är det för att kunna konversera bägge könen?»

»Vänta du!», tänkte jag.

»Jo, ser du», sa jag, »det är allt äfven af en annan orsak jag vill lära mig franska. Jag vill ej dölja för dig: jag är ärelysten. Jag vill ej längre gå på det här sättet. Jag vill göra carrière. Jag vill in i societeten. Jag vill bli »a man about town». Jag vill fram, jag vill upp — om jag ock skall lyfta mig själf i håret. När jag slutat franskan, skall jag ta itu med bridge för att kunna komma in i de finare klub-

barna och spela bort mina pengar. Jag vill jobba på börser och bli bror med fondmäklarna. Sen privatlektioner i boston, sen i two-step, sen hittar di jäklarne väl på något ännu värre, men med försynens hjälp klarar jag väl äfven det. Du ser ut som om du menade, att jag ej skulle vara skapt för dansens lätta, luftiga lekar! Riktigt! Men man får göra något för sin odödlighet också! »Ærens tørnevej, ser du . . .!» »Jag vill klä mig i röd frack och knäbyxor. Jag går in till Silvanders — säger till herr Silvander: se här äro 800 kronor — gör nu en fulländad gentleman af mig från topp till tå! Och när jag så gifter mig — rikt — för att på detta numera ej ovanliga sätt komma fram i världen, vill jag ej vara herr den och den, herr hvem som helst för min hustru, nej, jag vill ha en titel. *Jag vill bli konsul!* När alla andra äro konsuler, hvarför skall inte jag? Och det är ej dyrt: 500 francs eller en finare festmiddag för generalkonsuln — sen har jag alltsammans som i en liten ask. Jag vill, att när man beskriver min hustrus toilett på Innocencen — jag vill in i Innocencen också, förstår du, vill frotera mig med fint folk och med noblessen, vill dansa inför den gyllene kalffen, vill svänga mina ben inför allt hvad vår stad har högt, stort och lysande — jag säger dig, att när man läser i tidningarna ungefär följande: »Chiffonklädning pétale de rose på en underklädning (hur vet de det?) af rosa charmeuse, lif och framvåd rikt broderade med

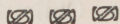
stål och gammalt guld samt kulörta stråpärlor, framvåden omfattad af en stråpärls entre-deux, kjolen afslutad med ett bredt bräm af visou, ärmarna och modestie af points d'Esprit», så vill jag, jäklar anagga, ge något för allt detta, då vill jag ej att där rätt och slätt skall stå »fru E. L.» utan »fru Konsulinnan E. L.».

Caramba! Equador är representeradt, Venezuela likaså, Bolivia, Chile, Peru, och du har i din starka hand tagit Guyanas intressen — på dina skuldror har man vältrat ansvaret för Guyanas framtid, men, ser du, Guinea — det finns ingen i vår stad som strider för det landets heliga sak! Det gör mig ondt om Guinea! Jag vill offra mig för Guinea! Jag vet visserligen ej riktigt hvar det ligger, och där kanske ej bor så särdeles många just — i Guyana lär det bo 400,000, som Svenska Almanackan artigt nog kallar själar — och bor där några, så tror jag, att de räkna ugnstekt dibarn och späckad missionärlefver som framstående läckerheter! Och inte tror jag heller att de äro besvarade af för mycket kläder, i Guinea, menar jag — i Guyana lära de vara klädda i gamla ullsäckar, som de stjåla från europeerna . . . Nej, gå nu inte! Hör nu! Jag ser, du står och tänker, hvad har nu allt detta med franskan att göra? Jo, ser du, när vi nu träffas, så talar du antagligen ej något negerspråk, och jag kan ej ett enda ord Guinesiska — de lära tala något slags grymmspråk där nere — och svenska är för sim-

pelt, då vill jag kunna underhålla mig med dig på diplomaternas språk, då vill jag . . . .»

Han sade att han måste gå, ty maten kallnade hemma.

Men han glömde att fråga mig, om jag ej hade lust att följa med hem och äta middag.

Om fruntimmershattar.

MANY new hats and bonnets in the church to-day?» brukar en af mina bekanta i England, för hvilken ingenting är heligt, fråga husets damer, då de komma hem från kyrkan.

Jag kom nyligen af en händelse att titta i en af våra modeaffärers skyltfönster, där de nya vårhattarna voro utställda. I midten — så att säga drottningen bland dem alla — var place-rad en ultramodern, raffineradt elegant hatt à la Chantecler. Den såg närmast ut som en plum-pudding med en tupp på!

Det var högst roande att se den verkan, den utöfvade på den förbipasserande kvinnliga publi-ken. Så snart de fingo ögonen på den, tvär-stannade de, såsom om de fått en elektrisk stöt, deras kinder glödde, deras ögon strålade, deras läppar logo, deras barm häfde sig! »Å, en sådan hatt!» »*Hvad* den är söt!!»

Jag blef en gång tillfrågad af en ung flicka, hvad jag tyckte om hennes nya hatt, en förres-ten i sanning högst underbar tillställning, som

ingaf mig förut oanade känslor. Den var af allra modernaste typ, med en hel blomsterrabatt på, och stor som ett kanonhjul. Först ämnade jag ej svara någonting — jag kände att jag var på farlig mark — men vid tanken på, hur en så söt flicka kunde spöka ut sig på detta sätt, kunde jag ej tiga.

»Det fordras mod

att dra det plagget uppå!»

svarade jag med skaldens ord. »Hvad förstår ni karlar er på sånt?» snäste hon — med äkta kvinnlig logik. Och allt sen dess tycker jag, att hon varit liksom lite grå på mig. Ni minns den där illustrationen, där Onkel Sam knyter näfven åt John Bull »You have insulted our flag — that's all right, you have insulted our women — that's all right too, but damn you — do'nt insult our pork!» Om jag hade kritiserat hennes åsikter, hennes intelligens, hennes sätt att vara — icke att kläda sig — hennes göranden och låtanden, det hade väl fått passera, men hennes *hatt!*

Ett ungt par kommer förbi. »Se på den du! Hvad ger du mig för den? Hvilket skulle du helst vilja ha, politisk rösträtt eller den där hatten?» »Hatten, naturligtvis!» De skratta och gå vidare.

På tal om rösträtt minns jag, att jag en gång frågade några bondflickor, som hade varit på socialismöte: »Nå flickor, nu få väl snart kvinnorna rösträtt?» »Hvad är det?» frågade en,

synbarligen högst förvånad. Men det var söndag, vädret var strålande vackert, alla de andra flickorna gingo med i tåget — för att inte tala om pojkar — och så fick man klä sig i sina bästa kläder och i den nya hatten, som hade kostat så mycket pengar, och i handskar — för små och trånga på de stora, svullna händerna! »Panem et circenses!»

Jag såg en gång ett hundratal »sockerpullor» stiga af tåget i Växjö. De kommo direkt från betfälten i Skåne — men det kunde man då sannerligen ej se på dem, ty de voro klädda efter sista modejournalen, i små koketta pariserhattar, det lyste prål och fåfånga och dålig smak om de stackars smålandstösarna på långa håll. Endast en — den enda i hela flocken — stod där i hufvudduk och i en enkel hemmaväfd klädning — och med alla sina besparingar i fickan! Man hade nästan lust att gå fram och tacka henne, för att hon åtminstone ej var som de andra schåpen, där de svängde sig i röda parasoller och högklackade skor.

En herre och en dam komma arm i arm.

»O, en sådan förtjusande hatt!» Han ser rakt fram men drages bort till fönstret af frun. »Men se då, käre, älskade, lille, rare man — inte för att jag vill ha den, förstår du väl, men du *kan* väl bara *se* på den!» De voro synbarligen nygifta eller så där omkring. »Du *tror* väl inte, att jag sett den förut och nu dragit dig hit, för att du skulle . . .! Men det får jag säga, hade

du inte varit så förfärligt snäll och lofvat mig få resa till Marstrand i juli, för mitt onda, så . . . !»

Att i denna unga kvinnas själ i den stunden utkämpades en strid: »Marstrand eller hatten!» — det kan jag ta gift på!

Mannen såg ointresserad och resignerad ut.

Plötsligt blixtrar det till i hennes öga! »Kom nu, gubben lille, du behöfver inte se så allvarsam ut! Du ser ju alldeles ut, som om du undrade, hvad den kan kosta, — som om du stod och tänkte på, att det kanske kunde vara något för min födelsedag i nästa vecka! *Kommer inte i fråga!* Du skulle alldeles skämma bort mig på detta sätt! Men man kan ju alltid *tala* om en sak, eller hur? Då man ingenting menar med det! Men jag skulle vilja se Adèles min — hon fick en ny hatt häromdagen af sin man, fastän jag må säga, att en värre fågelskrämman än den hatten — och det tyckte du ju själf också — du, med din fina smak . . . !»

Jag hörde en gång en äldre fru säga till en yngre, då det var fråga om att lägga an på mannens kassa. »Jag vill ge dig ett enda råd, ett enda, och det en gång för alla, och det är »tjat hjälper!»

När de äntligen gingo, såg jag en dunkel eld brinna i hennes öga: »Marstrand *och* hatten!»

Och nog vet jag, hvad de talade om, då de kommo hem! Och vill någon slå vad med mig om, att den hatten i morgon hänger, där den

nu hänger — *jag* säger att det gör den *inte* — så sätter jag upp — en alldeles likadan.

Hur var det kolingen sa den gången, då han stack in hufvudet genom tamburdörren hos Albert Engströms — ni minns den klassiska historien i Strix — »Ja, se äktenskapet, goa redaktörn!»

»Tänk alla de små stackars fåglar, som skola plockas för dessa hattarnas skull!» säger en ung fru i Fliegende Blätter framför ett modistfönster. »Ja, och alla äkta män sen!» muttrar han och rifver sig bakom örat.

Nyligen såg jag några herrar hjälpa en dam, som hade brutit sitt ben. En bar henne, två hennes hatt.

Jag vaknade en gång på tåget vid att det plötsligt stannade. En dam hade stigit af vid en station, och med mycket besvär hade man fått ner hennes pick och pack — tåget blåses af — då hör man ett anskri, som gick genom märg och ben: »Min hatt! — jag har glömt min hatt!!!» Tåget stoppas — i strid mot alla förordningar — och vi börja leta och leta, men ingen hatt! »Den står i korridoren!» ropar hon — det var förresten en förtjusande vacker flicka! »Är detta kanske en hatt? Jag tog det för en kvarnsten», sa en. »Jo, mycket riktigt, hugg i några stycken!», och så rullades hatten i sitt fodral genom hela korridoren ner till den halft förtviflade unga damen. Hon grät och skrattade vi skrattade, konduktören skrattade, stinsen skrat-tade. Hade det varit *jag*, som hade glömt

något, så hade han skällt ner mig! Och låtit mig plikta!

Den fullkomligaste bild af lycka, jag sett på denna jord, var, då en af mina kvinnliga bekanta satte på sig en ny hatt för att för första gången gå ut i den. Det var en sådan där med slöja, ni vet, som knytes fast omkring halsen. »Slöjorna skydda håret så bra från att komma i oordning», säga de, och de ha säkerligen rätt. Men på samma gång se de ut, som om de ville trotsa elementen — som om de skulle resa till pyramiderna, bestiga Mont Blanc, eller anträda en färd genom öknen, och så gäller det endast att åka till Kungsholmen i spårvagn eller att gå tvärs öfver gatan till konditoriet.

Jag tänkte just säga något — och det var bra, att jag inte sade det — men när jag såg hennes innerliga glädje, när jag såg hennes strålande anlete le emot mig, då hejdade jag mig — det indiska ordspråket rann mig i hågen: »slå ej en kvinna, ej ens med en blomma!» Jag sade därför ingenting, men tänkte så mycket mer. Den danske ironikerns ord föllo mig i minnet: »Børn er lykkelige og Dyr og Kvinder, men vi Mennesker er det ikke.»

Hur är det Ibsen säger? »Tag bort lifslögnet från en genomsnittsmänniska, och du tager från henne lyckan!» Och jag säger »tag bort alla moder, och du tager bort...!»

»Se på henne!» — och jag pekade på en dam, som gick framför oss — »människan har ju tre

rader knappar i ryggen, hvarför sitter de där? Inte kan hon knäppa något med dem där bak? Det ser ju för bakvändt och besynnerligt ut!» »Människan!» svarade mitt sällskap, en ung flicka, indignerad — »det är ju alldeles högsta modet!»

På tal om deras hår, som af mycket att dömma verkligen har en benägenhet att lätt komma i oordning, kommer jag ihåg, hur jag en gång satt på Svenska Teatern och väntade på en dam, som jag bjudit dit. Jag hade kommit att sätta mig nära spegeln för att där invänta henne: en instinkt sade mig, att detta var rätta platsen. Det blef naturligtvis vänta af, och under tiden roade jag mig att sitta och se på, huru alla fruntimmerna, som till ett gemensamt mål, sköto kurs på den lilla spegeln. Snart hade jag ett tjug där, som alla nervöst noppade sig i håret, slätade och strök, krusade och slet i de stackars hårtestarna. Allt under det att de knuffades och trampade hvarandra på fötterna — ögonen hade de ju i spegeln, oroliga, vilda, hemska, förtviflade ögon, alldeles som om deras lif sväfvat i fara, eller som om de ej gjort toilett på 14 dar, eller som om de ej redan hållit på med samma manöver ett par timmar hemma, innan de gäfvog sig i väg. Jag satt där och tänkte »nu ska vi se, hur min gör!» Hon kommer — lämnar sina kläder — och, mycket riktigt, rusar bus på spegeln! Ser mig men hälsar inte — hon har inte tid utan börjar genast att hysteriskt rufsa om i håret, precis som de andra. Det var på den

tiden, då de skulle ha håret i en massa smålockar, och det var nog inte så lätt att klara! Efter en 10 minuter frågade jag »ska vi inte gå in nu?» Hon svarade inte. Hon kunde förresten inte svara, ty hon hade en hårnål i mun. Efter ytterligare 10 minuter föreslog jag att låta hämta en trymå och en frisör, för att det skulle kunna gå lite fortare. Hon gaf mig en omild blick — med ett haf af förakt i — och ändå visste hon, att jag, för att behaga henne, köpt dubbelt förköp! Nu ringer det! Jag störtar in, hon kommer långsamt efter — med ögonen ännu hängande i spegeln — och så, i dörren, säger hon de bevingade orden »hör nu, säg, mitt hår är väl riktigt i ordning?» Och hon var filosofie kandidat och kvinnosakskvinna. Och en vacker dag kanske sitter hon i riksdagen! — A propos, *hvar* skola de hänga sina hattar där? Skall svenska folket kosta på ett särskildt hatthus — något motsvararande forna tiders vapenhus?

Moderaseriet!

Nyss gick det ett fasans skri öfver hela världen. »Krinolinen kommer!» Den kom icke — och världen andades åter lättare — men är det ej komiskt att tänka sig, att, om en halfgalen människa i Paris hittar på något riktigt utstuderadt vansinnigt, i klädväg t. ex., så skall allt kvinnfolk på hela guds sköna jord anse sig tvungna att vara med i cirkusen och klä sig som galningar!

En gång som skolpojke — på tal om detta —

fick jag tillsägelse att hämta något i modeaffären till min mor. Jag skulle resa till landet för att fira påsk hos mina föräldrar, och på samma gång skulle jag ta paketet med i diligensen, men tillhölls strängt i brevet att se till, att det ej på minsta sätt blef klämdt eller utsatt för stötar och slag. Jag hade 4 mil att åka. Diligensen kunde bekvämligen rymma 6 personer, och vi voro 8 — följaktligen satt jag med paketet i knät hela tiden. Mina armar domnade och mina ben sofvo, men jag släppte inte tag. Jag visste ej, hvad det innehöll — någon kunde vara sjuk, och hos mig fanns kanske räddningen!

Framkommen fann jag alla friska och krya — paketet öfverlämnas och öppnas. I detsamma kommer min gamle far in »Jaså, du också din gamla stolle!» säger han till mamma. »Det är flickornas skull, Karl, de säger, att jag ej får gå bort om söndag utan turnyr!» Och min mor gret strida tårar. — Men efter en stund såg jag henne och flickorna helt ifriga framför en spegel, och min mors tårar hade då redan hunnit torka!

Alltså, jag hade suttit och vaktat ett sånt där lösbehag — min far använde ett annat ord, som också började på »lös» — för att det ej skulle förlora sin naturliga rundning, en sådan som alla fruntimmer just då, alla, alla, säger helt enkelt alla, i hela den civiliserade världen, ansågo sig absolut skyldiga att placera på ett ställe, där man tycker, att naturen själf i rikt mått, alltid

gifmild och alltid slösande, redan hade sörjt för — ofta mer än det nödvändiga!

Inför ett dylikt faktum — skulle vi ej sluta med att förvåna oss öfver och skratta åt vildarnas ofta mycket mindre löjliga och ofta bra mycket mer estetiska sätt att pryda sig och fuska i Vår Herres handtverk? Och kanske vi kultur-människor, allra innerst egentligen ej höjt oss så särdeles mycket öfver vildens ståndpunkt? Vilden målar sig. Hvad göra vi? Tyst min mun! Och — för att återkomma till hattarna — hvilket anser ni mest barbariskt en indians fjäderbuske eller en hatt à la m^{me} Simone? Jag bara frågar!

Att tala om moderna, det är att tala om kvinnorna! Och på tal om dem — hvem kan pejla djupet af kvinnans själ? Den själ, hon i parentes sagdt, fick sig officielt tilldelad på synoden i Mâcon, tror jag, på 1500-talet? Hvem kan komma under fund med henne? Förstår någon henne? Förstår hon sig själf?

»Ni gör er kur för oss, ni ställer till skandaler med oss, ni studerar oss, ni gör upp teorier om oss, ni skrifver böcker om oss, ni tror, att ni känner oss, ack, min bästa herre, jag tror ej, att vi känna oss själfva!» låter en fransk författare en spirituell dam säga!

Tillbedjansvärd och löjlig, ärlig och listig — »falsk» är ett så fult ord att skrifva! — trogen och oberäknelig, sant religiös och vidskeplig, barmhertig och hjärtlös, lamm och tiger, svag och med en själsstyrka som står bi, då mannens

vacklar, ologisk men med säker instinkt, älskande, blindt och hängifvet, hatande, blindt och oresonligt — se där den primitiva, elementära varelse, som heter kvinna!

(Allt detta har jag läst i en bok.)

Hur djupt kan hon ej sjunka, men på samma gång till hvilka dygder, till hvilken hjärtats godhet och renhet, till hvilken uppoffring utan gräns, ja till hvilken heroism kan hon ej höja sig!

Och — jag känner en, som sade, att han sett denna gudinna gråta, då hon fått en hatt, som ej klädt henne! Men det ljuger han nog!

En af mina vänner sade till mig en gång: »Du såg, att allt ej var som det borde vara! Min hustru hade nämligen fått en ny hatt, som — inte klädde henne. Jag kunde om den hatten fälla ett starkare omdöme — och olyckan var, att jag gjorde det. Men en annan gång aktar jag mig nog! Man får vara försiktig, då det gäller heliga ting, och till dem räknar jag min hustrus känslor och — hädanefter — hennes hattar! Hon har också ett sätt att komma till mig, oskyldige, och fråga om alla de där sakerna!

Då berättade jag för honom, hvad som hände en gång. Vi hade lunchat och stodo färdiga, min vän och jag, att åka till kapplöpningarna. Min hustru var också färdig — vi väntade endast på att hennes nya vårhatt skulle komma. Modisten hade säkert lofvat den på gifvet klockslag. Men ingen hatt kom! Min hustru var häftigt upprörd. »Men så ta då en annan, för

tusan, för nu måste vi gå, ta den där sen förra året — den klädde dig ju utmärkt! — eller hvilken som helst, du har ju en hel hattbutik därute, kom nu bara!» »Jaså, du tycker att jag kan komma i den gamla hatten, som du ju själf kallade för — ja jag vill inte säga, hvad du sa om den, och det var inte snällt af dig — nej, kommer inte den nya hatten, så stannar jag hemma!» Och hon föll i våldsamt gråt. Hon sade, att jag ej älskade henne längre, att jag var hjärtlös och grym, och att jag inte kände något för henne, då jag såg, hur förfärligt ledsen hon var!» Och så sprang hon in i sin sängkammare! Där stodo vi.

Jag sade då, »gift dig, sa tuppen till kalfven, så hoppar du så lagom!»

»Ser du, när nu Gud såg, att mannen hade det för godt af att vara allena, så lät han en tung sömn falla uppå honom och si, han tog ett ref ur hans vänstro sido och bygde däraf en kvinna, med en spegel i handen och ett vidunder till hatt på hufvudet och ställde framför honom!

»Har du hört om den då, som ville in i himmelriket? »Nä, han slipper inte in!» sa Sankte Per, »hvarför det då?» frågade syndaren, »nä, för han har inte genomgått skärselden!» sa Sankte Per, »nä men jag har varit gift, Sankte Per», sa syndapalten, »gack du in!» sa Sankte Per. Detta hade en annan stått och hört, som också ville in i himmelriket. »Nä,» sa Sankte Per, »han får inte komma in!» »hvarför det då?» sa

den andre syndaren. »Nä, för han har inte genomgått skärselden!» »Nä, men jag har varit gift två gånger, Sankte Per!» »Hör nu, min vän», sa Sankte Per, »Hva står där?» »Där står 'Himmelriket', sa den andre. »Ja, ser du, detta är himmelriket och inte någon dårhusanstalt!» Och så fick den, som hade varit gift två gånger, palla sig i väg till ett annat ställe.

Jag var i tagena. »Vet du hvad en gammal skjutsbonde sa en gång? »Hocken darr köver saj ain hvider marr o hocken darr tar saj ain ong kvingja — han faur dau min lif o knif o stau i!»

Min vän skrattade och sade »adjö med dig, nu går jag! Och kom ihåg, hvad jag säger dig: den hatten klarar du *inte!*»

Hvad som sen passerade mellan min hustru och mig, det draga vi en slöja öfver! Men 1¹/₂ timma, sedan löpningarna hade börjat, fick min vän se mig komma med min hustru, glad och strålande — och i den gamla hatten. »Nå?» »Ja, ser du, jag tog bladet från munnen, sa ifrån, och det blef ord och inga visor af!» »Det är rätt», sa han

»En riktig storm och en riktig man,

De passa ej illa för hvarann!»

»Nå?» frågade han min hustru. »Å, han blef så söt och rar och kysste mig och bad om förlåtelse och bad och besvor mig och lofvade...!» »Han lofvade väl inte ett armband?» frågade min vän. Vi sågo ner bägge två.

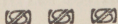
Han är inte någon dum karl.

»Nå, det var bra gjordt i alla fall, käre vän»,
sa han »den som klarar detta, han klarar allt!»

Ja, ja, »livet er ikke altid krandsekage!» som
man säger i Danmark.

Nej, inte för någon, inte för mig håller just i
denna stund, ty nu ser jag, att klockan är så
mycket, att jag måste kila och möta min hustru,
Vi ska nämligen ut och köpa henne — en ny
hatt! Det är fråga om antingen en turbanhatt,
som lär vara synnerligen originell, »kornblå tyll
och vallmor med en yfvig hvit hägeraigrett», eller
en »Louis seize», som lär vara lika vacker, »med
kulle af skära mossrosor i hylsor af chiffon och
med en liten svart sammetsrosett, fästad vid den
ytterst karaktäristiska uppvikningen af brättets
främre kant.» Jag läser detta i Aftonbladet som
hon lagt fram till mig, med detta modistlatin
understruket!

Det blir ej lätt!

Hvad som finns i en butelj

SE, här har du», sade min synnerligen gode vän och den olycklige utgifvaren af badsällskapets veckotidning — och satte en butelj hallonsaft och en karaff isvatten framför mig på bordet — »ingen annan vill skrifva något i den här hettan — själf orkar jag inte skrifva en rad — om du inte rafsar ihop något nu, så kan tidningen helt enkelt inte komma ut i morgon — och jag är vanärad. Alltså: min heder är i dina händer. Jag kommer och hämtar dig till midnatten — förr kommer du inte ut!» — Han var redan vid dörren.

»Jag kan inte, jag har ingenting att skrifva om» ropade jag efter honom — »och i denna ohyggliga värme till på köpet...!»

»Skrif om hvad du vill — om hvad du vill — om hvad du vill — om värmen — om väder och vind — om D'Hondtska regeln — om kärlek och hat — om hvad smörja som hälst, bara det fyller tidningen!»

»Tack skall du ha» — ropade jag efter honom — men han var redan utanför dörren, och innan

jag hade hunnit hämta mig från min öfverraskning, hade han vridit om nyckeln.

»Jag bjuder på en Pommery till middagen, ifall du sköter dig väl», sade han utanför dörren. »Jag hade först tänkt skicka upp en flaska Hochheimer till dig men tänkte sen på, att vi i dag ha 30 grader i skuggan, och att du möjligen kunde få slag — och det ingick icke i mina planer: dit lif måste framför allt bevaras tills allting är klart. Raska på nu och förtröttas icke!» Sade och försvann.

Där satt jag. Jag drack ett glas af hans hallonsaft — svettades ohyggligt — drack ett glas till — svettades ännu värre — en rätt och tillbörlig vrede är ofta inspirationens källa — ett minne dök upp för mig — »den uslingen — detta skall han få igen — han bad mig skrifva om kärlek — och det skall jag ock göra — jag skall påminna honom om den gången, då han inte var så morsk som nu» — och så hade jag uppslaget, och den som har uppslaget, den har allt — sen är det bara att ramlå på — och jag ramlade på

— — — — —

Det var på ångfärjan emellan Helsingborg och Helsingör.

På landet säga de kort och godt: »Han har'et», och ifall denna unga man icke »hade det», så . . . Han dref omkring på däckbet som en osalig ande, blek och orolig, nervöst tuggande sina mustascher, med stirrande ögon och med ett själsfrånvarande uttryck i sitt ansikte.

Men, »hade hon det» också, flickan — en riktigt söt flicka förresten — som satt därborta, såsom det tycktes fördjupad i sin läsning — ja, det var nog det han gärna ville veta, tycktes det...

Jag satt och tänkte: Se så — never say die! — bättre rusa än krypa i det! — hoppa i bara — hufvudstupa — så är det gjordt! För resten ger jag dig rätt, min stackars vän, det är nog inte lätt! Du mins, hvad Napoleon sade: »En amour la seule victoire est -- la fuite» — och han var ju ingen rädd karl precis!

Ett minne från mina pojkår dök upp, när en skulle därän, som gick och »slog haneben» i en familj, där jag var god vän med gossarna! Med hvilka känslor yngre bröder betrakta en friare, som går och slår sig ut i deras hem, är ju klart: de tycka, att karlen är ohjälpligt fånig förstås, som kan gå och vara kär i deras syster. Men när vi — pojkarna och jag — hörde talas om, huru han — bevisligen — hade påträffats gråtande utanför hennes fönster en kväll i månskenet, då anade vi, att det måste vara något i det där. Och fullt öfvertygade blefvo vi, då vi hörde talas om, hvad som hade händt en natt straxt därpå. — Det var nämligen så, att han bodde ofvanför två gamla fröknar. Midt i djupaste natten fingo de höra ett underligt, ängsligt stönande och stänkande och släpande från rummet ofvanför — vettskrämda kastade de på sig några plagg — jungfrun skickades upp, tog ändtligen mod

till sig och gläntade försiktigt på dörren, med eldgaffeln i hand. Och där fick hon se mina vänners blifvande svåger, sysselsatt med att försöka pressa en ros, som hans tillbedda hade gifvit honom kvällen förut, emellan två böcker under en komod. — Tänk er en karl på 110 kilo — dum och kär och sömnlös och olyckelig — stå på hufvudet — så att det knakade i hela hans digra lekamen — för att pressa en blomma — under en komod — midt i natten — allt under det att tårar och svett runno i strömmar utför hans hederliga, runda, glänsande ansikte — det var midt i röt månaden — skrämmande lifvet ur två gamla mamseller — allt under det att hon, som ställt till allt detta trassel, ligger hemma och sofver som en stock — som om ingenting alls vore på färde! Ja — detta är kärlek!

Nej, det är nog inte så lätt inte — jag kom att tänka på en gammal dum historia om en husarlöjtnant, som var ute och red med sin tillbedda på vägen emellan Malmö och Limhamn »om inte fröken säger ja, så låter jag marren dorrrka», kommenderade han kort och godt i sin förtviflan. Framför sig hade hon hela den soliga, dammiga Limhamnsvägen i hela dess öfverskådliga längd. Hon sade ja.

En bekant brukar berätta — hälst i sin husturus närvaro — hur det gick till, då han blef förlofvad.

»Hade hon ej friat till mig», säger han, »så

vet jag inte, om det blifvit något af. Jag var ej så angelägen just!»

Vi satt, som ni vet, på samma kontor, och en gång kunde hon omöjligen få kassan att stämma. Det var ju ej så farligt, men ni vet, hvad det vill säga — det är ej vidare roligt precis! Och rätt som det var, började hon att gråta! Det vill säga inte genast! Först började det att rycka i mungiporna, och då detta inte hjälpte, tog hon sig för att med lillfingret torka bort en tår då och då — ni känner till det där knepet! Nu är jag så beskaffad, att jag omöjligt kan se fruntimmer gråta — omöjligt! Jag började därför före att trösta henne, och kanske klappade jag henne också lite smått, men det skulle jag inte gjort, ty rätt som det var sprutade hon som en fontän! Sen vet jag inte så noga, hvad som skedde — jag minns bara, att när jag kom till besinning igen, stod jag där med ett fruntimmer hängande om halsen och svor — min dumma åsna! — att jag aldrig hade älskat någon annan än henne, och att jag aldrig — jag stod och åbakade mig med ögonen i taket, minns jag — ville, kunde eller skulle älska någon annan än henne på hela jorden!

Vet ni, det var rysligt, då jag förstod hvad som skett — att jag var fast! Hon släppte inte taget, bara hängde där. Det gick kallt efter ryggen på mig! Jag såg syner — hemska bilder trängdes i min hjärna!

Jag såg, hur där en dag skulle gå ett främ-

mande fruntimmer i min gamla ungarlsvåning, då jag kom hem! Hur friden var borta!

Jag tänkte vidare på, att snart skulle jag ha en svärmor också! Och alla gamla dumma historier började sticka upp hufvudet!

Om domaren, som frågade poliskonstapeln, på hvad grund han kunde säga, att den anklagade hade velat muta honom. »Jo, herr domaren, han började skälla på min svärmor!»

Om den, som sade: I fall du har valet emellan att lefva med din svärmor eller skjuta dig en kula för pannan, tveka icke, skjut *henne!*

Om den, som frågade: Hvad är skillnaden emellan en olyckshändelse och en olycka? Jo, ser du, om din svärmor faller i vattnet, så är det en olyckshändelse, men om någon kommer och drar upp henne, då är det en olycka!

Om den unga frun, som sade »Herre Gud, där kommer mamma!» Han: »blanda inte Guds namn i det här!»

Om den... ja, det var förfärligt. Svetten lackade af mig!

En sak förföljde mig nästan som en hallucination. Det var den stackars skomakaren i Malmö, som hade hängt sig, och bredvid honom fann man en lapp: »detta gjorde jag för min lea kvinnas skull!» Hu, det kröp i mig!

Och pojken sen, som blänger på flickan, som fått honom med till prästen för att ta ut lysning »nu e du väl gla, att du fått din velje fram, di sogga!»

Jag tänkte på den, som bad att få tala med herrn i huset, »det är jag det», säger matronan, bred och myndig. Och längst in ser man den kuschade äkta mannen sitta hopkrupen, en liten ussel karlstackare!

»Als ich heute Morgen zum Fenster hinaus sah, graute der Morgen!» säger den gamla draken. »Graute es dem Morgen!» rättar han för sig själf.

»Ja, mina vänner, så gick det till den gången! Och nu äro vi gifta!» slutar han alltid med en djup suck!

Nej sannerligen, om det är lätt...! Usch, jag minns själf hur det var...! Och hade jag inte fått hjälp från ett håll, som jag allra minst kunde ana, så hade det nog inte gått af stapeln den gången heller...!

Se, det var nämligen så, att jag fullt och fast hade beslutat, att i dag skulle det ske, och jag hade till den ändan svekligen lockat henne med på en promenad till Kjefinge gamla kyrka. Hon kom — med sin lille systerson i hand. »Hvad skall nu den där pojkvasken med att göra?» tänkte jag — i fåvitsko och blindo.

Och så hade vi kommit till den gamla kyrkogården — ja, jag erkänner det: jag hade icke kommit mig för ännu — men på hemvägen *skulle* det ske, det var tydligt och klart! Eller också aldrig...!

Skåneland, du aldrig glömda!

Någon frågade mig en gång, »hvilket tycker

du är Sveriges vackraste landskap? En svår fråga att besvara, ty hvarje af våra vackra landskap har ju sin egendomliga karaktär, sin särskilda skönhet. Jag svarade »det *finaste*, jag vet, är Skåne, kanske just därför, att det verkar med så enkla medel. Vill du känna *slättens* poesi, då skall du resa dit! Och du skall få se, att det går dig som det gick mig: från första stund blef jag fången. Fången i den förtrollning, som jag vet den gamla skånska bondebygden utöfvar på så många, många — med sina fina landskapslinier, sina pilhäckar, sina gamla bondgårdar — hvita längor under svarta halmtak — under gröna träen och blå himmel, medan de gula skördarna bölja så långt ögat kan skönja!

Och vill du ha omväxling, res bara omkring därnere: ingen del af Skåne är fullkomligt lik den andra!

Och hvart du reser, kommer du först och främst att tjasas af ursprungligheten i allt: Skåne är det — ännu — minst banaliserade af våra landskap. Allt hör ihop där — till och med sockerbruken stå så bra i landskapet. Det är nästan, som om de organiskt hade vuxit fram ur den bördiga, rika, feta, skånska jorden.

Och så de gamla hvitrappade kyrkorna, omgifna af lummig grönska! Ja, kommer du till Skåne, så lofva mig att stanna några ögonblick t. ex. vid Kjeflinge gamla kyrka! Se där har du en äkta skånsk idyll. Kyrkan ligger gömd och glömd under sekelgamla almar, i hvilkas kronor råkorna

bygga sina bon i ostördt lugn. Ett storkpar har byggt sitt rede på kyrktaket. Storkarna och råkorna äro allt hvad där finns af lif. Den gamla, hvitrappade kyrkan, med sina trappformiga gaflar — en äkta typisk skånsk landtkyrka af det gamla goda slaget — får stå och förfalla — den nya, stora kyrkan på höjden har dragit allt lif med sig — den gamla kyrkan nere i dalsänkan är för länge sedan öfvergifven och stängd — väderflöjeln har rostat fast — klockorna äro borttagna och nersmälta — gräset växer alnshögt mellan grafvarna — de gamla lutande grafstenarna få vittra sönder, och deras namn och årtal utplånas och glömmas. Lifvet står still omkring den gamla kyrkan. Ingen människa kommer dit.

En gång, drifven af min längtan och min kärlek till den gamla stämmingsfulla, fridfulla, pittoreska platsen, satt jag på kyrkogården, en höstkväll, då skymningen föll på. Råkorna flögo hem till sina bon i flockar, från sina röfvartåg till sädesfälten, i väldiga skaror, som fyllde luften med sitt skrik, högt, högt upp under den mörka aftonhimmeln och de flygande molnen.

Har du läst Gray's Elegy?

Ja, äfven för mig berättade den gamla kyrkan sina minnen, om gångna tider och om människöden, om de döda, som sofva därnere, om lycka och sorg, om glädje och lidande, om kärlek och hat, om kamp och seger, om förtviflan och undergång, om trohet och svek, om godt och ondt, om hela det underbara människolifvet, oroligt

som hafvet, skiftande som hafvet, outgrundligt
som hafvet — — — — —

På vår vandring emellan grafvarna hade vi
kommit till en grafsten, som ännu var ganska
väl bibehållen.

»Hva står där, fabbro?»

Jag läste:

»Här Hwiilar den Wählberychtade och
Wählbeparne

Styrmannen Jens Truelson

Han Dog wiid 70 Åhr och leffde

Fredeligen och Ogiift.»

Jag blundade för den humor, som möjligen
kunde dölja sig bakom inskriptionens slutord,
och sade:

»Det var en dum karl!» — och kände att där-
med var kampanjen öppnad.

»Hvaffe de, fabbro?»

»Jo, för det att han inte gifte sig och fick en
rar hustru och ett eget hem...» ja, nu hade jag
bränt mina skepp, det var tydligt...

»Jaså... Hvaffe e iute Fabbro gift då?»

Farbror tiger...

Och Moster tiger också...

Pojken tycker visst, att det börjar bli tråkigt
och ger sig till att jaga fjärilar.

»Hvaffe flyger dom två alltid ihop?»

»Å, de tycker väl om hvarandra...!»

»Hvaffe de då?»

»Å, de tycker väl, att luften är ljuftig och
blommorna vackra, och lifvet härligt — och så

hålla de kanske af hvarandra, som jag nyss sa . . .»
Nu trasslade jag in mig allt värre och värre!

»Jaså . . . E dom gifta?»

»Förmodligen.»

»Men hvaffe e Fabbro inte gift? När pappa e gift å alla andra e gifta . . .?»

Farbror tiger.

»Hvaffe?»

»Ja, ser du, min gosse lilla, först och främst skall man kunna försörja sin hustru . . .»

»Jaså . . . E de falitt annars?»

»Det kan nog hända.»

»Jaså . . . Kan Fabbro de, som Fabbro sa . . .?»

»Ja nu kan jag det.»

»Men *hvaffe* gifter sig inte Fabbro då . . .?»

»Ja, ser du, så måste man riktigt väl känna den man skall gifta sig med!»

»Hvaffe de då? — — — E de falitt annars?»

»Å ja, det kan det nog bli!»

»E de mer?»

»Ja ser du — och nu kommer det viktigaste — så skall man hålla hjärtligt af hvarandra — ja, alldeles som de där fjärlarna.»

»Jaså . . . Hvaffe de då? — E de falitt annars?»

»Ja, det är det.»

Jag skall berätta en sak. Det var en stor engelsk statsman, som brukade säga: »många dumheter har jag gjort i mitt lif och många kommer jag framdeles att göra, men att begå en så kapital dumhet som att gifta mig med någon som jag vore kär i — det kan aldrig

falla mig in.» Och så gifte han sig med en mycket rik dam — ty han behöfde mycket pengar för att kunna göra sin politiska karriär. Men vet ni, hur det gick? Han blef helt enkelt kär i sin egen hustru — hon blef hans allt och hela hans lif, och när hon dog blef han på samma gång en bruten man.

Han fick igen sina egna ord! Ja, så kan det gå, men detta var ett undantagsfall, och i regeln gäller nog härvidlag också: »af intet blir intet.»

»Jaså . . . E de något mer?»

»Jo, sen är det det, att man skall försöka att vara så emot hvarandra, att man allt bättre och bättre tycker om hvarandra för hvarje dag som går. Jag skall berätta något mer! Jag kommer att tänka på en familj, hvares bekantskap jag gjorde en gång. Den hade sett bättre dagar och lefde nu, sen flera år, i tämligen små omständigheter. De hade icke ens råd att ha någon tjänare. Frun — som hade fått den allra bästa uppfostran och som dessutom var mycket begåfvad, med många intressen — var både husjungfru och kokerska och hela familjens allt i allom, och sen hjälptes man åt så godt man kunde, med gladt mod och utan att klaga. Bitterhet och afund mot andra visste de ej hvad det var. »Att ha så litet, och ändå ha det så bra», sade husfadern med en tacksam blick på sin hustru.

Och jag vill fråga: har lifvet en vackrare tafla att uppvisa än dessa människor, som voro allt för hvarandra, som stredo lifvets hårda strid

rygg emot rygg, som höllo tillsammans i uppoffrande kärlek för hvarandra?

Och jag vill säga: Det finns ett hjältemod, som häfdaböckerna icke tala om, det finns en poesi i lifvet, som skalderna icke besjunga, det finns en gudstjänst, varmare och innerligare än den, som förkunnas från predikstolarna.

Och jag säger: hatten af för sådana människor — för alla dem, som lära oss, huru *enkelt* det är att vara lycklig här i världen!

Endast det att vara säkra på hvarandra, hvad innebär ej detta? Att veta, att om hela världen öfvergifver dig, så finns det dock ett hjärta, till hvilket du kan fly i din sorg, i din förtviflan, en säker hamn, där du kan finna skydd och ro från världens stormar.

Och när jag tänker på den flitiga, tåliga, alltid glada, alltid nöjda, aldrig klagande lilla frun i det enkla hemmet, då blir jag varm om hjärtat!

»Hvaffe e moster inte gift?»

Moster tiger och kramar den lilla pratmakarens hand.

»Hvaffe gör moster så? . . . Hvaffe kan inte moster gifta sig med fabbro? . . . För de sa mamma till pappa, att då skulle hon bli så gla, att hon hoppa . . . Hvaffe e ni så konstiga? . . .»

Och — ja, i den stunden trolofvade sig tvänne hjärtan, och räcktes hvarandra tvänne händer för lifvet . . . öfver ett litet barns ljuslockiga hufvud.

»Å, då va de, som dom giftade sig» — berätt-

tade han sen för sin mamma — »för först stog både fabbro å moster å teg länge båda två, å så gaf hon fabbro en blomma, som hon hade på bröstet, å så kysste fabbro moster allt hva han orkade... å dom va så konstiga... Å fabbro hviska till moster. Hva gör ni? sa jag. Men dom brydde sig ej alls om mig... Å så gick dom ifrån mig långt bort i skogen, å ja fick springa efter dom ensam hela vägen... å så sa ja, att ja ville gå hem, å då kom dom tillbaka, å moster kysste mig så... å fabbro var så glad, att han lofte mig en ny pisk, å sa, att så går de till å fria, så nu vet du de, tills du blir stor, sa han... Ja, de va inte falitt, sa ja... Nä, sa han — bara man får den man vill ha, för de e de roligaste som finns på hela jorden, sa han... å så sa dom, att ja kunde gå hem, för nu fick ja inte gå med mer, sa dom... Hvaffe de då?... Kanske dom ha gått å köpa piskan, mamma?...

— — — — —

Det var inte så särdeles länge sen detta hade händt mig själf — det var därför med dubbelt intresse jag iakttog den andra stackarn i hans grymma pina och nöd!

Se, där har jag honom igen! Och jag ser, att han inte har kommit i gång ännu! Ja, ja, du gör kanske rätt i, som tänker riktigt på saken först. Kom ihåg: »Vankelmodet är svaghetens blomma, men det är också försiktighetens frukt.» Tag du reda på, om hon tycker om dig först.

»Drum prüfe wer sich ewig bindet
Ob sich Herz zum Herzen findet.»

Och — milde gudar vare med dig — nu äro vi framme i Helsingör . . .

På kvällen samma dag såg jag dem på Marienlyst. Jag kom händelsevis förbi, där de sutto i en soffa i badhotellets lätrum. Emellan sig hade de »The Graphic» — upp- och nedvänd för resten! Ja, han hade hoppat i — det var tydligt — och kommit lyckligt och väl upp igen — det var också tydligt. Ty deras ögon strålade och deras händer sökte hvarandra under »The Graphic», och tvänne unga friska hjärtan flögo hvarandra till mötes i den knoppande kärlekens första lycka, funno hvarandra i »den dröm en gång af hvarje menskohjärta drömd».

Ja, »Guds fagre kærlighed på jord, den leve!»

Vita nuova! Från konsertsalen trängde smekande, dallrande toner in till dem — det var Songe d'amour, man spelade därinne — och på dess böljande, solglittrande rytmer vaggades de in i det nya lifvet, i »die schöne Zeit der jungen Liebe», i förhoppningarnas och framtidens hägrande land.

Och den unge mannen torkade sig icke längre i pannan eller tuggade på sina mustascher — nej, han var lugn och lycklig och såg segerstolt och, som man säger i Bergslagen, litet »hörk», nästan stursk, ut — och det undrar jag för öfrigt icke på, ty han hade vunnit lifvets bästa gåfva

— hade vunnit det, som aldrig kan köpas för pengar, som aldrig kan förvärfvas, såvida det ej skänkes frivilligt och med varmt hjärta — han hade vunnit den underbara blomman, som växer upp ur hjärtats egen mark, han hade vunnit det,

»Som kommer som Løvet om Vaaren,

Som kommer som Smilet og Taaren»

... kärlek, en ung god kvinnas varma kärlek och tro.

Just som jag hade satt punkt, hörde jag min bödel vrida om nyckeln.

»Ja, här har du det», sade jag.

»Tack, visste jag inte det? — Hvad skall det heta?»

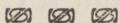
»Du kan kalla det för: 'Hvad som finns i en butelj'».

»Har du druckit ur all den där saften?»

»Ja», sade jag, »i brist på något bättre — jag känner mig också invärtes som ett helt konditori — nästa gång skall du ge mig Hochheimer, och då skall du också få bättre valuta — kom nu och låt mig få mina mödors lön!

Och så åto han och hans hustru och jag och min hustru middag tillsammans, och jag läste upp min lilla berättelse, om huru han och jag hade — hvar och en i sin stad — blifvit två lyckliga äkta män. Och champagnen gjorde sin verkan. Och vi höjde våra glas för vår ungdom — och kommo öfverens om, att vi kommit till två

af livvets bästa smultronställen och min bustru satte sig till flygeln, och snart voro vi fångna i en högre värld — i Beethovens värld — under cissmollsonatens förtrollning — hafvet, som låg därute, glittrande i månskenet, sjöng sakta med emot stranden — sjöng sakta med till »månskens»-sonatens öfverjordiska toner.

Speech

hållen vid Södermark & C:s fest på firmans
myndighetsdag den 6/1 1909.

FÖR de ord, herr Södermark riktade till mig,
ber jag att få tacka!

Man gör naturligtvis så godt man kan —
idealet när man aldrig! Och nu är olyckan den,
att jag vet precis, hvad som är idealet i detta
fall: det är att sälja en vagnslast häftstift. Jag
kom nämligen hem en gång och skrällde med,
hur förfärligt jag hade sålt. Södermark såg på
mig, som en stor hund ser på en liten, och så
sade han: »Ja», sa han, »men sälj en vagnslast
häftstift», sa han. »För då kunna vi när som
hälst draga oss tillbaka bägge två», tillade han.
Jag sade honom, att en gång på ett kontor, där
man först ville köra ut mig, hade jag, då jag
sedan äntligen gick — själfmant och med hög-
buret hufvud — sålt en kopiepress i folio N:r
73 D till dem. Södermark sade, att det var ej
så illa, »men att det ändå ej var detsamma, som
att sälja en vagnslast häftstift», sa han.

Detta stack mig. Jag har försökt, men behöfver jag säga det, jag har icke lyckats. Och ändå har jag drifvit upp det till 20 gross på ett ställe. Det var hos en stackars syndapalt i Norge. Jag kallas på det kontoret för häftstiftsmannen. De slå ifrån sig med armar och ben när jag kommer in. »Hvad som hälst men inga häftstift», säga de. Disponenten påstår, att han har häftstift för sig och sin hustru och sina barn, så länge de lefver, och för alla sina biträden med deras familjer. Han frågade mig, om jag trodde, att de *åt* häftstift!

Som sagdt, idealet når ingen. Och dock måste jag erkänna, att jag tagit ett och annat steg framåt — detta är nu ingen vitz — sedan den tid, då jag gick i köken i Göteborg och sålde fönsterremсор och sprang i Flygarns Haga och sålde runpennor till madammer. Sedan den tid, då jag därstädes — jag kommer ihåg det, som om det vore i går — blef utkörd af en madam, som hette Lina Gustafson — det var på Kopmansgatan n:r 161, stadens 17:de rote, lit C, röd Z, långt bort till vägs, nästan utanför staden. Jag stod där och bråkade med Lina — 1 krona grosset och 75 öre om man tar 10 gross. — »Stå inte där och glana längre herrn», sa' Lina — och jag dröp. Sen har jag blifvit utkörd många, många, många gånger och har ändå alltid kommit tillbaka, och om Södermark säger till mig, att i morgon reser du till Kristiania och säljer fläckuttagningsmedlet Proco till norska regerin-

gen eller textpennan n:r 2160 Bis, så fruktar jag mig intet — den man, som talar här, har faktiskt gjort detta, och det efter revolution ändå — men om Södermark säger, att i morgon går du ut till Kopmansgatan och säljer rumpennor till Lina Gustafson, så säger jag, att det vågar jag inte.

Då jag nu blickar tillbaka på dessa 21 åren, så måste jag själf erkänna, att jag ej endast varit folk till besvär och lidanden. Jag vet, att man har sin tidräkning på ett kontor i Lund från den gången, då jag där skulle demonstrera häftmaskinen Fix. Jag hade just fått den med posten och hade inte haft tid att sätta mig in i den — detta tog mig sedermera en hel dag. Det bar inte bättre till än att kolfven flög upp i taket, sprinten i ett bläckhorn och de där små maniklarna, ni vet, stod som ett moln i rummet. Jag till att krypa, och när jag till slut tittade upp, var jag ensam i rummet — alla de andra hade sprungit in i ett närgränsande rum för att skratta ut!

Och, när jag kommer in på ett kontor i Stockholm, drager sig gärna ett soligt leende öfver alla de närvarandes ansikten. Det var nämligen så, att någon anmärkte där, att vårt gummi ej var bra. Jag svarade, att det hade jag aldrig hört talas om — tvärtom: strax förut hade en herre kommit snedt öfver gatan fram till mig och sagt med tårar i ögonen, att »det var ett gummi». »Var det densamme herrn, som för 1½ år sedan också

kom snedt öfver gatan fram till herr Leffler och också då sade, med tårar i ögonen, »*det* var ett gummi». Där stod jag — med 10 par ögon riktade på mig. Men fräck som man är, sade jag, att *när* jag träffar den herrn, och *hvar* jag träffar honom, så säger han alltid ett och detsamma, att »*det* var ett gummi». »Med tårar i ögonen?» »Ja, med tårar i ögonen», plumsade jag i. »Det kanske beror på, att gummit verkligen *är* dåligt».

»Förresten — den herrn är en myt!»

»Det vill säga, att detta skulle vara lögn!»

»Något ditåt!»

Jag var bräckt.

»Nåja», sade jag, »men ha herrarna à propos detta hört, hvad Mark Twain säger om sanningen? Jo, han säger: Sanningen är det dyrbaraste människan äger — låtom oss därför för all del hushålla med densamma! sa jag.

Att jag förvärfvat mig ett visst anseende som ej oäfvén säljare, förstår jag af mycket. Häromdagen hade t. ex. min bror till bordsgranne på en middag en herre, som sade honom, att samma dag hade en Leffler varit uppe hos honom och härjat, känner du honom? »Åja», sade min bror, »jag vet hvem det är! Ville han sälja papper?» »Om han ville — hör du, den där är väl egentligen galen?» »Åja», sa min bror — det är han nog — men à propos, köpte du något af honom?» »Jag — ja, jag köpte allt, som han visade mig». »Nå, då tycker jag, att det var *du*, som är

galen, och inte han — för öfrigt är det min bror och en ganska hygglig karl!»

En gång hade jag fått värk i en tumme, och när jag kom till Södermark — till hvilken jag går med alla mina bekymmer — och visade honom den fule, svullne, hemske, röde, gule, varige tummen, så sade han endast »Sälj den», sade han. »Sälj den?» »Ja, man brukar ju sälja, hvad man ej vill behålla!» sade han. »Hvad är det för dig att kuschas bort den!» Jag älskar att tro, att hans mening var att säga mig en artighet och att ge mig ett erkännande.

Och med detta medvetande — att vara en något så när god resande — har jag haft vett att låta mig nöja. Någon annan ärelystnad har aldrig bott i detta bröst. Icke en af mina kunder har reda på, att jag är ene innehafvaren af denna utmärkta, här jubilerande affär — så väl har jag spelat min roll. »Herr L. lär ju ha del i firman, har jag hört sägas», sade en grosshandlare en gång. »Hvad grosshandlarn gör, nämn inte ett ord härom för någon» bad jag förskräckt. »Hvarför det då?» frågade han förvånad. »Jo, hvad skola de väl tänka om en firma, som innehas af en sådan som jag», sade jag. »Nej, det har herrn rätt i», sade han.

Ser ni, det duger nämligen inte att se ut som en libjudare, då man skall sälja papper och sådant. Ty saken är inte för rolig i och för sig för de stackars människorna. »Jag går hellre

till tanddoktorn — detta är ju värre än att låta dra ut en tand», sade en kund en gång.

Nå, detta gör nu, att jag försöker muntra upp dem lite, medan det pågår, och uppträder på ett sätt som — ja, hur skall jag säga — jo, som herr Södermark t. ex. aldrig skulle göra. Jag hoppar allt — oss emellan sagdt — lite apa.

Att hålla alltför mycket på formerna tjänar ingenting till. Säger kunden t. ex. »Vi känna ju firmans namn och skola skrifva vid behof», så gå, men om en stund sticker du in hufvudet igen. »Förlåt, men hvad var firmans namn?» Detta veta de då naturligtvis aldrig, du klifver in — och alla chanserna äro på *din* sida.

A propos, då jag talar om Södermark, är det som om en, den där sitter på en tron af demant med en sölfverne ring om sitt äne och ett gyl-lene scepter i sin hand — och si, af hans mun utgå hannog och visa ord. Jag skälfver i hela kroppen, då jag nämner hans namn — såsom den uslaste af hans krigsknektar ägnar och anstår.

»Nå, men herr Leffler själf då?» sade en gång samme herre. »Ni duger väl också?» »Jag — ja, jag har fått på min lott ett par långa ben och en lätt löpande tunga», sade jag. »Ja, det har herrn», sa han. »Förresten», sa jag, »har jag en förskräckelse för allt som vill synas utan att vara, för allt som går upp som en sol och ner som en pannkaka. Och därför spelar jag på helt andra strängar, slår hellre öfver åt motsatta hållet och draperar mig i mina trasor för

att ej behöfva göra en alltför slät figur, ifall något skulle hända!»

Genom att uppväcka »fruktan och medlidande» sökte forntidens tragöd att väcka sina åhörarens samveten och att framkalla deras tårar. Samma metod använder äfven jag för att vinna mina kunders hjärtan — och öppna deras plånböcker. På denna basis har jag grundat min sociala och ekonomiska karriär.

Det generar mig ej det minsta, om man i mig ser en förrucklad individ, som sett bättre dagar, men som genom spel, högt lif och ett tygellöst lefverne kommit på utförsbacken — endast de, drifna af medlidande och af fruktan för att själfva en gång kunna råka i samma elände, ge mig sina order. Nu, då de ju tydligen se, att jag vill arbeta upp mig och verkligen försöker vilja bli en annan människa.

I Stockholm hände det, då jag en gång gnodde omkring i ett förfärligt ösregn, utan öfverrock och paraply, sur, våt och eländig, en bild af det djupaste förfall, att en vaktmästare, som straxt förut hade kört ut mig, rörd af allt detta namnlösa elände och gripen af ånger och af känslan af alltings föränderlighet, kom fram till mig, klappade mig uppmuntrande på axeln, och sade: »Kom nu in i morgon, så få vi se! Och jag skall också rekommendera herr Leffler hos alla mina kolleger — det lofvar jag.» Den gången måtte jag sett ut som »hvad du gör ligg bara i, så att du ej får sparken hos — Södermark & C:o.»

Dock kan jag vara fruktansvärd, om det gäller!

Råkar jag på en snobb, som retar mig, då . . . !

Det var t. ex. en gång på en ångbåt, minns jag, en herre som jag tyckte bar sig riktigt dumt åt. Jag satt och tittade på honom, — till slut tog han humör och muttrade något om »folk, som reser land och rike ikring och säljer allt möjligt jox!»

På kvällen passade jag på honom, gick fram, sade mitt namn och frågade honom, om det ej var Pettersson för Anderssons i Norrtelje.

Han sade, att hans namn var löjtnant greve von Y. Jag bad så mycket om ursäkt — »jag tyckte precis det var Kalle Pettersson», sade jag. —

Men nu ser jag, att jag står här och dillar om mig själf på mitt vanliga sätt — då jag i stället skall celebrera min kompanjon. Det är kanske instinktivt, följande en gammal klassisk sed: att risa pojkar vid hjältars triumfvagn.

Jag vet ej, om det är i Havamal eller i Homeros det står »*en* dock härskaren vare». Så skall det vara: i ett rike, i ett äktenskap — där är det frun förresten — i en affär. Nu kanske någon tycker, att det ej *är* någonting att vara herre i en affär. Då vill jag påminna om ett ord af Henrik Ibsen:

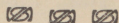
»Digter er hver den mand,
I skolestue, tingsal eller kirke
Hvor den, i højheds som i ringheds stand
Der øjner idealet bag sitt virke».

Och jag vill fråga, vet ni hvad en upparbetad affär innebär — ja, om ni så vill — ett samladt kapital. Jo, det är kött och blod, möda och arbete, slit och släp, ordning och skick, heder och ära, ja, det är det bästa, som finns hos en människa. Det kan ock innebära raka motsatsen till allt detta — men, ser ni, inte är det fallet *här* — det svär jag — vid mitt skägg!

Ni tror väl inte att det är om mig själf, jag står här och talar, ty ho är jag? Nej, mina damer och herrar, jag ber er förena er med mig och tömma en välgångsskål för honom, som vi först och främst ha att tacka för att vår affär är hvad den är, jag menar för herr Karl Södermark — en man, som icke är att leka med, men väl att lita på. Hade jag icke haft honom till kompanjon, så hade jag för länge sedan varit hängd.

Han är från Norrköping och helylle hvar-
enda bit!

Lefve han!

Hos
WETTERGREN & KERBER, Göteborg
— har förut utkommit —

PRAT af Ernst Leffler
2 uppl. ——— Pris 1 krona.

Pris 1 Krona.

WETTERGREN & KERBER
GÖTEBORG.